

Eksplatacija minerala, proizvodnja mineralnih đubriva i hemikalija

RB	MATIČNI BROJ	NAZIV PRAVNOG LICA	MESTO	POSLOVNI PRIHOD (AOP 1001)
1	20336609	CELUFLORA DOO	LOZNICA	63.365
2	20147881	MININGTECH GROUP DOO	BEOGRAD-VRAČAR	50.772
3	20658312	ZEO WORLD DOO	BEOGRAD-ZVEZDARA	14.915
4	20202238	ZEO-KOP DOO	BRUS	8.673
5	08583544	MATROZ-KOROHUMUS DOO	SREMSKA MITROVICA	7.584
6	20104546	DOO POPOVIĆ VIS	SREMSKI KARLOVCI	3.320
7	07891270	BIODAR D.O.O.	BEOGRAD (GRAD)	2.093
8	20354607	STELA NATURA DOO	BEOGRAD-VRAČAR	550
9	07394683	PREDUZEĆE PACHA DOO	STRAGARI	175
10	17316095	RIO SAVA EXPLORATION DOO	BEOGRAD-PALILULA	0

Eksplatacija minerala, proizvodnja mineralnih đubriva i hemikalija

RB	MATIČNI BROJ	NAZIV PRAVNOG LICA	MESTO	NETO DOBITAK (AOP 1064)
1	20658312	ZEO WORLD DOO	BEOGRAD-ZVEZDARA	3.845
2	20147881	MININGTECH GROUP DOO	BEOGRAD-VRAČAR	3.634
3	20336609	CELUFLORA DOO	LOZNICA	214
4	20104546	DOO POPOVIĆ VIS	SREMSKI KARLOVCI	134
5	20202238	ZEO-KOP DOO	BRUS	22
6	08583544	MATROZ-KOROHUMUS DOO	SREMSKA MITROVICA	0
7	17316095	RIO SAVA EXPLORATION DOO	BEOGRAD-PALILULA	0
8	07394683	PREDUZEĆE PACHA DOO	STRAGARI	0
9	20855886	MINER122 GROUP D.O.O.	BEOGRAD-VRAČAR	0
10	07891270	BIODAR D.O.O.	BEOGRAD (GRAD)	0

HEMIJSKA INDUSTRIJA: MINERALNA ĐUBRIVA

Oporavak proizvodnje, ali ne i upotrebe

Srbija je prošle godine uvezla mineralnog đubriva u vrednosti od oko 160,4 miliona evra, dok je izvoz vredeo oko 67,5 miliona evra. U proteklih nekoliko godina, pojedine domaće kompanije uložile su značajna sredstva u širenje proizvodnje mineralnih đubriva, ali oporavak proizvodnje ne prati i odgovarajuća upotreba tih sredstava u domaćoj poljoprivredi.

*Piše: Milica Savić**

Mada ima preko 5,7 miliona hektara poljoprivrednih površina, od kojih je više od dva miliona visokopro-

duktivno, Srbija je po potrošnji mineralnih đubriva od 80 do 120 kilograma po hektaru obradivog zemljišta na poslednjem mestu među zemljama regiona i ispod proseka Evropske unije. Naša zemlja za potrebe proizvodnje slo-

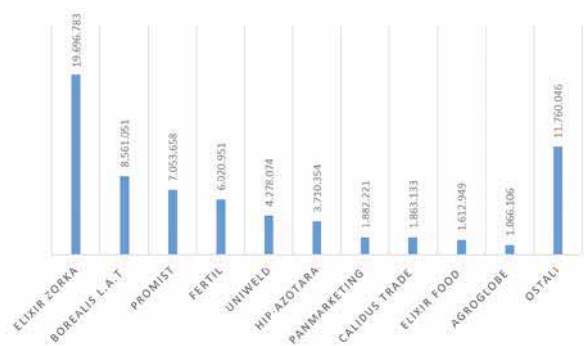
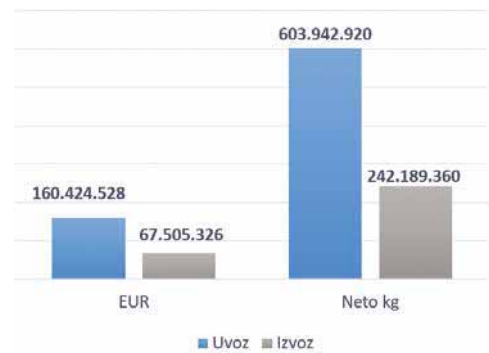
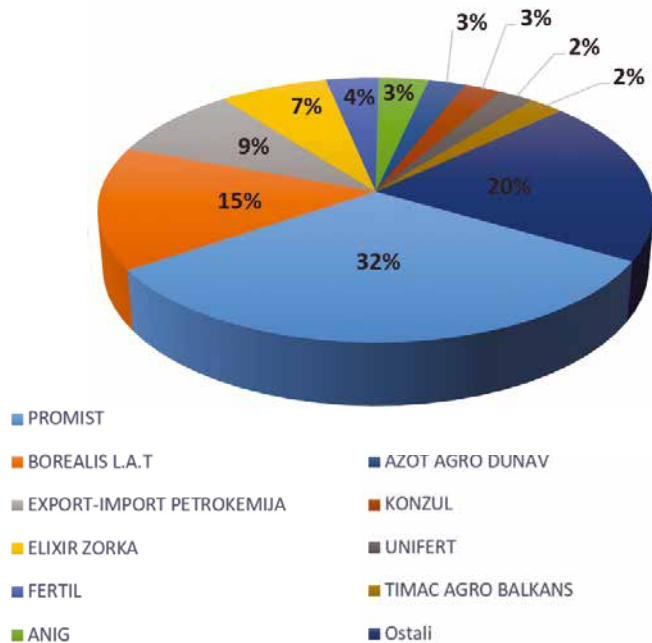
ženih đubriva uvozi ili sirovine ili gotova P-đubriva iz zemalja koje imaju velika nalazišta: Rusije, Francuske, Portugala, Jordana, Maroka, Velike Britanije... Jedino nalazište fosfata u Srbiji je rudnik Lisina kod Bosilegrada.

U svetu i u Srbiji, 80 odsto ukupno preizvedene sumporne kiseline koristi se za proizvodnju veštačkih đubriva. Osamdesetih godina prošlog veka u Srbiji se proizvodilo oko milion i sto hiljada tona sumporne kiseline, od čega je RTB Bor proizvodio oko 500.000 tona, IHP u Prahovu oko 300.000 tona, Zorka iz Šapca oko 200.000 tona i Zorka iz Subotice oko 100.000 tona. Krajem odamdesetih, u našoj zemlji proizvodilo se oko dva miliona tona mineralnih đubriva. Fosforna i NPK đubriva činila su 70 odsto proizvodnje, dok su ostatak predstavljala azotna đubriva, a polovina ukupne proizvodnje izvozila se u druge zemlje.

Problemi domaće hemijske industrije, prvenstveno proizvođača mineralnih đubriva, počeli su devedesetih godina prošlog veka, kada je zbog sankcija bio onemogućen uvoz sirovina i izvoz gotovih proizvoda. Zbog nedostatka obrtnih sredstava i kreditnih linija za kapitalne investicije, izostanka redovnog održavanja i nemogućno-

Pregled uvoza i izvoza mineralnog đubriva

sti plasmana gotovih proizvoda, propadaju velike državne kompanije poput „Zorke“ Šabac, HIP-a „Prahovo“, „Agrohema“ ... Upredo je opadala i potrošnja, koja je sa 1.450.000 tona u 1985. godini opala na svega oko 300.000 tona u 2000. godini.

U proteklih nekoliko godina, pojedine domaće kompanije uložile su značajna sredstva u širenje proizvodnje mineralnih đubriva, ali oporavak proizvodnje ne prati i odgovarajuća upotreba tih sredstava u domaćoj poljoprivredi. Na nisku potrošnju đubriva u Srbiji svakako je uticala kriza, ali i nedostatak povoljnih i lako dostupnih izvora finansiranja poljoprivredne proizvodnje. U tom segmentu izuzetno je značajna i podrška države, jer se domaćom proizvodnjom đubriva obezbeđuje sigurnost snabdevanja domaćih oranica, veći prinos u poljoprivredi, prehrambena sigurnost zemlje, smanjuje se spoljnotrgovinski deficit i povećava bruto druš-

tveni proizvod. Sledeći veoma važan pozitivan efekat je da domaća proizvodnja podrazumeva i direktno i indirektno zapošljavanje radnika.

Najveći proizvođači

Ukupna potrošnja mineralnih đubriva u Srbiji u 2014. godini bila je oko 400.000 tona, od čega je domaća proizvodnja pokrivala oko 35 odsto, odnosno oko 140.000 tona. Ostatak je dolazio iz uvoza. Izvozom i uvozom mineralnih đubriva u Srbiji danas bavi veliki broj firmi. Najveći izvoznici su i najveći domaći proizvođači: Elixir Grupa, Viktorija grupa sa Fertilom, Promist, kao i veletrgovci Borealis LAT, Beograd i Uniweld Niš. Elixir Zorka prodaje gotovo 60 odsto proizvoda na inostranim tržištima, a samo u 2014. godini ova kompanija je ostvarila izvoz u vrednosti od blizu 19,7 miliona evra, dok je izvoz Borealis LAT iznosio oko 8,6 miliona evra.

Među najvećim uvoznicima su Promist Novi Sad, Elixir Zorka, Unifert Beograd, Borealis Beograd i Petrokemija Novi Sad.

Za prvih devet meseci 2013. godine ostvaren je izvoz mineralnih đubriva od 53,3 miliona dolara, što je rast u odnosu na isti period prethodne godine za 6,9 odsto. U istom vremenu ostvaren je i uvoz od 210,8 miliona dolara, što je manje za 26,4 odsto u odnosu na isti period prošle godine. U toku 2014. godine uvezeno je mineralnog đubriva u vrednosti od oko 160, 4 miliona evra, dok je izvoz vredno oko 67,5 miliona evra. Izvoz je bio usmeren ka zemljama CEFTA sporazuma i okolnim zemljama članicama EU, najviše ka Mađarskoj, dok se uvozilo najviše iz Ruske Federacije, a potom iz zemalja EU i Belorusije.

**Autorka je marketing menadžer u kompaniji za istraživanje i analizu tržišta CUBE Risk Management Solutions*